
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta

Aika 08.10.2025 klo 15:00 -

Paikka Teams

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä
Läsnä	Lahtinen Merja	puheenjohtaja
	Kautto-Koukka Leena	varapuheenjohtaja
	Heinonen Lila	jäsen
	Hyötyläinen Juha	jäsen
	Kankainen Markku	jäsen
	Liukkonen Ari-Pekka	jäsen
	Lohi Santeri	jäsen
	Mattila Samuli	jäsen
	Patronen Ulla	jäsen
	Pippuri Linda	jäsen
	Räihä Petri	jäsen
	Saraste Karoliina	jäsen
	Viiru Mervi	jäsen
	Kinnunen Kati	johtajaylilääkäri
Muu	Aula Maria Kaisa	aluehallituksen puheenjohtaja
	Hyöky Elma	aluehallituksen edustaja
	Tollet Jan	hyvinvointialuejohtaja
	Kallimo Kati	esittelijä, sosiaali- ja terveystalveluiden toimialajohtaja
	Hilpinen Tiina	hallintosihteeri, pöytäkirjanpitäjä
	Frantsila Titta	vastuualuejohtaja
	Kalilainen Päivi	vastuualuejohtaja
	Koivisto Tuija	vastuualuejohtaja
	Virtanen Jarna	järjestämisspäällikkö
	Pihl Anu	strategiajohtaja
	Lundgrén-Laine Heljä	johtajaylihoitaja
	Paahto Marena	sosiaalihuollon johtaja

Käsiteltävät asiat

Asia	Otsikko	Sivu
25	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
26	Pöytäkirjan tarkastus	4
27	Työjärjestyksen hyväksyminen	5
28	Ajankohtaiset asiat	6
29	Keski-Suomen hyvinvointialueen omaishoidon tuen myöntämisen perusteet	7
30	Läsnäolo- ja puheoikeuksien lisääminen vanhusneuvoston kokouksiin	18
31	Läsnäolo- ja puheoikeuksien lisääminen vammaisneuvoston kokouksiin	20
32	Vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan tilannekatsaus	22
33	Keski-Suomen hyvinvointialueen vammaisohjelma 2025-2029	24
34	Tuotantotapa-analyysi - vammaisten asumispalvelut	30
35	Ensihoidon palvelutasopäätös 2025-2027	33
36	Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan kokoukset syyskaudella 2025	37
37	Ilmoitusasiat	38

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

25

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025

Hyvinvointialuelain 108 § mukaan muu toimitus kuin aluevaltuusto on päätösvaltainen, kun yli puolet jäsenistä on läsnä. Läsnäoleviksi katsotaan myös ne toimituselimen jäsenet, jotka osallistuvat kokoukseen sähköisesti.

Tästä kokouksesta on annettu tieto hallintosäännön 150 ja 151 §:n mukaisesti.

Kirjallinen kutsu on toimitettu sähköisesti hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan jäsenille 2.10.2025.

Päätösehdotus

Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Päätös

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

26

Pöytäkirjan tarkastus

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025

Hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n mukaan pöytäkirjan tarkastamisesta annetaan tarpeelliset määräykset hallintosäännössä.

Hallintosäännön 169 §:n mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla. Pöytäkirja voidaan tarkastaa ja allekirjoittaa sähköisesti. Toimielin valitsee jokaisessa kokouksessaan kaksi läsnä olevaa jäsentä tarkastamaan kokouksesta laaditun pöytäkirjan siltä osin kuin pöytäkirjaa ei tarkasteta kokouksessa.

Pöytäkirja allekirjoitetaan ja tarkastetaan 14.10.2025 mennessä.

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta valitsee pöytäkirjantarkastajiksi Lohi Santeri ja Mattila Samuli sekä varalle Patronen Ulla ja Pippuri Linda.

Päätös

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

27

Työjärjestyksen hyväksyminen

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025

Käsiteltävät asiat ilmoitetaan ennalta jaetussa kokouskutsussa ja sen mukana seuranneessa esityslistassa.

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimitella toisin päätä.

Päätösehdotus

Hyväksytään työjärjestys esityksen mukaisesti.

Päätös

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

28

Ajankohtaiset asiat

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025
1547/00.02.04.00/2025

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakuntaa tiedotetaan seuraavista asioista:

- Talousarvio2026
- Palveluverkko
- Palvelustrategia

Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveyspalvelut Kallimo Kati

Päätösehdotus Merkitään ajankohtaiset asiat tiedoksi.

Päätös

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta	§ 6	20.08.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

29

Keski-Suomen hyvinvointialueen omaishoidon tuen myöntämisen perusteet

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 20.08.2025 § 6

Valmistelija	vastuualuejohtaja Tuija Koivisto, p. 040 513 5821 palvelujohtaja Mirja Ahoniemi, p. 040 550 3719 palvelupäällikkö Saara Paananen, p. 0400 115 656
--------------	---

Selostus asiasta

Yleistä

Keski-Suomen hyvinvointialueen ensimmäisen vuosineljänneksen perusteella vuoden 2025 tilinpäätökseen ennustetaan 64 miljoonan euron alijäämää. Alijäämäennuste on suhteessa talousarvioon 21 miljoonaa euroa heikompi. Tilinpäätösennuste päivitetään puolivuositarkastuksen yhteydessä vuoden 2025 talousarvion sisältämillä talouden sopeuttamistoimilla on tavoiteltu 50 miljoonan euron vaikutusta, joista maaliskuun loppuun mennessä oli toteutunut 13,5 %, eli 6,8 miljoonaa euroa. Toimenpiteiden vaikutuksista on ennusteen mukaan toteutumassa noin 84 %, yhteensä 42 miljoonaa euroa. Osa toimenpiteistä tuottaa suunnitellut talousvaikutukset täysimääräisesti vuoden aikana. Osa toimenpiteistä on sellaisia, joiden taloudelliset vaikutukset näyttävät jäävän suunniteltua pienemmäksi, vaikka toimenpiteet on toteutettu suunnitelman mukaan.

Siltä osin kuin on tunnistettu, että tavoiteltuja vaikutuksia ei täysimääräisesti saavuteta, on suunniteltu korvaavia toimenpiteitä, joita on ennusteen mukaan toteutumassa noin 15 miljoonaa euroa vuoden loppuun mennessä. Nyt suunnitellut talouden sopeuttamisen toimenpiteet eivät vielä riitä vuosina 2023 ja 2024 syntyneen kumulatiivisen alijäämän, 255 miljoonaa euroa, kattamiseen. Kumulatiivisen alijäämän sekä vuoden 2025 talousarvion toteuttamiseen tarvitaan edelleen aktiivista sopeuttamista ja uusia sopeuttamistoimenpiteitä. Sosiaali- ja terveystaloudessa on valmisteltu uusia sopeuttamistoimenpiteitä, joilla tavoitellaan koko sosiaali- ja terveystalouden toimialalla vuoden 2025 loppuun säästöjä sekä kustannusten kasvun taittamista vuodelle 2025. Osa toimenpiteistä on palveluiden järjestämistä ja palveluverkkoa koskevia ja osa operatiivisesti toteutettavia toiminnan muutoksia. Nämä muodostavat kokonaisuuden, jolla tavoitellaan vähintään 7 M€ kustannussäästöä ja ennakoidun vuoden 2025 alijäämän pienentämistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta	§ 6	20.08.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

Palveluiden järjestämiseen kohdentuvat toimenpiteet koskevat avosairaanhoidon vastaanottojen ja alueellisen osastotoiminnan osastopaikkojen keskittämistä määräaikaaisesti. Näiden myötä myös näytteenoton toimipisteiden aukiolo mukailee tarpeenmukaisesti sote-keskusten ja alueellisen osastotoiminnan toimipisteiden toimintaa tai aukioloja. Myös kuvantamisen osalta toimintaa voidaan edelleen keskittää ja toiminta tulee arvioitavaksi esimerkiksi laitteiden elinkaarien päättyessä tai laiterikkojen korjaamista arvioitaessa.

Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu, joka perustuu omaishoidon tuesta annettuun lakiin (937/2005) ja siihen myöhemmin tehtyihin muutoksiin sekä Keski-Suomen hyvinvointialueen hyväksymiin myöntämisperusteisiin ja palkkioluokkiin.

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Tuella on tarkoitus mahdollistaa asiakkaan kotona asuminen.

Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajille annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Lain mukaan hoitopalkkion taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Hoitopalkkiot tarkistetaan kalenterivuositain kertoimella, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain (395/2006) 96 §:n soveltamista varten.

Keski-Suomen hyvinvointialueella on omaishoidon tuen järjestämisvastuu. Omaishoitosopimus on hoitajan ja hoidon järjestämisestä vastaavan hyvinvointialueen välinen toimeksiantosopimus omaishoidon järjestämisestä. Omaishoitaja ei ole työsopimuslain (55/2001) tarkoittamassa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen hyvinvointialueeseen, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan.

Yhteys strategiaan

Vuonna 2024 Keski-Suomen hyvinvointialueelle 75 vuotta täyttäneistä omaishoidon tuen piirissä oli 4,2 %, kun koko maassa heitä oli 4,0 %. Omaishoidon tuen piirissä olevien asiakkaiden prosentuaalinen osuus on laskenut, samoin kuin koko maassa keskimäärin, koska 75 täyttäneen väestön määrä on kasvanut aiempaa voimakkaammin. Keski-Suomen hyvinvointialueella on ollut käytössä yhtenäistetyt omaishoidontuen myöntämisperusteet, joka tuo yhdenvertaisuutta asukkaiden ja eri alueiden väleille, kun omaishoidon tuki myönnetään samoin perustein kaikille. Omaishoidon tuki on merkittävä palvelumuoto tukemaan kotona asumista.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta	§ 6	20.08.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

Lainsäädäntö

Laki omaishoidon tuesta (937/2005), Laki omaishoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (511/2016), Sosiaalihuoltolaki (1301/2014), Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta (1280/2022), Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettu laki (734/1992), Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta (791/2022)

Nykytilan kuvaus

Omaishoidon tukea on tällä hetkellä myönnetty 2021 omaishoidettavalle. Omaishoitajia Keski-Suomen hyvinvointialueella toimii 1966 ja sijaishoitajia on 324. Ikääntyneiden omaishoidon tuen piirissä on noin 1255 asiakasta ja alle 18-vuotiaita ja kehitysvammaisia omaishoidettavia on 428 ja työikäisiä omaishoidettavia on 339.

Uusia omaishoidon tuen hakemuksia Keski-Suomen hyvinvointialueelle tulee vuosittain noin 800–900. Vuonna 2024 omaishoidon tuen palkkioita maksettiin noin 14,0 M€. Lisäksi hyvinvointialueella aiheutui kustannuksia omaishoidon sivukuluista ja omaishoitoon kuuluvien palvelujen kuten omaishoidon vapaiden järjestämisestä. Kaikkiaan omaishoidon tuen kustannukset ovat noin 16,8 M€ (netto).

Vaikutusten arviointi

Omaishoidon tuen myöntämisperusteisiin on esitetty muutoksia lasten ja nuorten omaishoidon tuen 2. hoitopalkkioluokan myöntämiseen siten, että avun tarvetta tulee olla viidessä päivittäisessä toiminnossa aiemman neljän toiminnon sijaan. Lisäksi esitetään, että ikääntyvien omaishoidon tuen 1. hoitopalkkioluokkaan vaaditaan avun ja tuen tarvetta neljässä päivittäisessä toiminnossa (aiemmin kolmessa) ja 2. hoitopalkkioluokassa vaaditaan avun ja tuen tarvetta viidessä päivittäisessä toiminnossa (aiemmin neljässä). Erityishoitoluokka esitetään poistettavaksi kokonaan ja raskaan siirtymävaiheen tuki (määräaikainen 1–6 kuukautta) esitetään maksettavaksi jatkossa 3. hoitopalkkioluokan mukaisella summalla.

Esitetyt muutokset vaikuttavat omaishoidettavien määrälliseen kehittymiseen jatkossa. Arviolta noin 5–10 % ikääntyvistä omaishoidon asiakkaista ei jatkossa enää täytä myöntämisen perusteita, kun omaishoidon tuki arvioidaan uusien perusteiden mukaan. Tämän lisäksi 3. hoitopalkkioluokasta siirtyy asiakkaita 2. hoitopalkkioluokkaan arviolta 10–20 %. Omaishoidon tuen asiakkaiden yksilöllisiin arviointeihin kuluu aikaa asiakasohjauksessa 1–2 vuotta. Tulevaisuudessa 1. hoitopalkkioluokkaan

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta	§ 6	20.08.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

ohjautuisi noin 69 %, 2. hoitopalkkioluokkaan noin 21 % ja 3. hoitopalkkioluokkaan noin 10 % omaishoidettavista. Huomioitavaa on, että omaishoidon myöntämisperusteiden palkkioluokkien tiukennukset voivat jossain määrin lisätä muiden palveluiden kysyntää.

Talousvaikutus hoitopalkkioluokkien myöntämisperusteiden muutoksesta on Keski-Suomen hyvinvointialueelle noin 1–1,2 M€/v. Talousvaikutukset koostuvat palkkioiden vähenemisestä, kun asiakkuudet vähenevät; asiakkaiden väheneminen, kun perusteet eivät täyty ja alempaan palkkioluokkaan siirtyvät. Tämän lisäksi asiakkaiden määrän väheneminen vaikuttaa järjestettäviin omaishoidon vapaiden määrään noin 2500 vrk. Muutoksen taloudellinen vaikutus on noin 550 000 € /v. Huomioitava on, että vaikutus näkyy asumispalvelutuotannon kokonaisuudessa, ei pelkästään omaishoidon kustannuksissa.

Erityismaksuluokan poistaminen ja muutokset raskaan siirtymävaiheen tukeen vaikuttavat tällä hetkellä 18 omaishoidettavan tilanteeseen ja niiden talousvaikutus on noin 44 000 €/v. Raskaan siirtymävaiheen tukea on myönnetty noin 5–10 asiakkaalle vuosittain.

Esitettyihin omaishoidon tuen myöntämisen perusteisiin on lisätty myöntämisperusteet työikäisten omaishoidon tukeen ja hoitopalkkioluokkiin (18–64-vuotiaat). Työikäiset ovat esityksessä erotettu ikääntyvien omaishoidon tuen kokonaisuudesta omaksi kokonaisuudekseen. Tämä on nähty tarpeellisena, koska esimerkiksi nuorta kehitysvammaista tai mielenterveyskuntoutujaa ei voida arvioida samoilla perusteilla kuin ikääntynyttä asiakasta. Aiemmissa perusteissa painopisteenä ovat olleet ikääntyneiden asiakkaiden toimintakyvyn ja palvelutarpeen arviointi. Esitettyssä työikäisten omaishoidon perusteissa kiinnitetään erityistä huomiota hygieniasta huolehtimiseen, liikkumisen tukemiseen myös kodin ulkopuolella sekä kognition ja psyykkisen toimintakyvyn sekä käyttäytymisen tukemiseen ja avun tarpeeseen kommunikaatiossa. Nämä on koettu merkityksellisiksi päivittäisen avun tarpeen asioiksi erityisesti työikäisillä ja muutokset huomioivat nykyisiä myöntämisperusteita paremmin työikäisten yksilöllisiä avuntarpeita. Tällä muutoksella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Omaishoidon tuen myöntämisperusteisiin on esitetty muutoksia sijaishoitajan palkkionmaksuun siten, että sijaishoitajan palkkio maksetaan jatkossa toteutuneiden vuorokausien mukaan ja palkkio on vuorokausiperusteinen. Lisäksi esitetään, että sijaishoitajan turvin voidaan järjestää myös asiakkaiden harkinnanvaraisia vapaita. Esitetty muutos vaatii siirtymäajan kolme (3) kuukautta, koska muutoksella on vaikutusta OIMA-järjestelmän pohjatietoihin ja nykyisiin sijaishoitosopimuksiin, jotka tulee muutoksen vuoksi uusia. Harkinnanvaraisten vapaiden järjestäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta	§ 6	20.08.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

sijaishoidon turvin on monille omaishoitoperheille mieluisa tapa pitää tarvittavia vapaita. Sijaishoito on hyvinvointialueelle edullisin tapa järjestää omaishoitajien vapaita ja sijaishoidon lisääntyessä vähenee lyhytaikaishoidon paikkojen tarve ja niitä saadaan käyttöön aiempaa enemmän myös muihin tarpeisiin, kuten tukemaan sairaalasta kotiutumista. Sijaishoidolla järjestetyn vapaan hinta suhteessa perhehoidossa järjestettyyn vapaaseen on 23–60 €/pvä pienempi ja suhteessa ympärivuorokautiseen palveluasumiseen hinta on noin 163–179 €/pvä pienempi Keski-Suomen hyvinvointialueelle.

Myöntämisperusteiden päivityksessä on esitetty, että virkistysvapaiden palveluseteli poistetaan käytöstä siirtymäajan jälkeen (vuosi 2025). Virkistysvapaan palveluseteli on käytössä 52 asiakkaalla. Esitetään, että virkistysvapaita järjestetään jatkossa vain Keski-Suomen hyvinvointialueen omana tuotantona. Virkistysvapaiden myöntämisessä huomioidaan raskaassa omaishoitotilanteessa olevat ja niiden myöntäminen kohdistetaan 2. ja 3. hoitopalkkioluokassa oleville. Taloudellinen vaikutus Keski-Suomen hyvinvointialueelle on 190 000 € /v.

Harkinnanvaraisten vapaiden myöntäminen painotetaan 2. ja 3. hoitopalkkioluokassa oleville siten, että 2. hoitopalkkioluokassa olevalle voidaan myöntää harkinnanvaraista vapaata 1–2 pv/kk ja 3. hoitopalkkioluokassa olevalle asiakkaalle 1–4 pv/kk. Harkinnanvaraisten vapaiden myöntämistä sovelletaan myös omaishoitoon rinnastettavassa asemassa olevien asiakkaiden palvelun myöntämiseen. Tällä hetkellä omaishoidon harkinnanvaraisia vapaita käyttää lähes 270 asiakasta ja niitä järjestetään noin 2350 pv/v. Harkinnanvaraisten vapaiden myöntämisen talousvaikutukset kohdistuvat erityisesti ikääntyneiden asumispalveluiden oman tuotannon kokonaisuuteen. Harkinnanvaraisten vapaiden kohdentaminen raskaassa hoitotilanteessa oleville vähentää lyhytaikaishoidon paikkojen tarvetta ja vapauttaa lyhytaikaishoidon paikkoja muuhun käyttöön, esimerkiksi sairaalasta kotiutumisen tukemiseen.

Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu ja Keski-Suomen hyvinvointialueen on turvattava raskaassa hoitotilanteessa olevien asiakkaiden hoito. Erityisesti omaishoidon tuen 2. ja 3. hoitopalkkioluokassa on asiakkaita, joiden hoidon ja huolenpidon tarve on suurta.

Vuoden 2025 talousarviossa omaishoidon tuen kokonaisuus on ylittymässä noin 1,9M€. Talousarviossa pysymiseksi omaishoidon tukea ei ole toukokuusta alkaen myönnetty. Hakemukset käsitellään normaalisti. Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta	§ 6	20.08.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

Taloudelliset vaikutukset

Omaishoidon tuen myöntämisperusteiden tarkennuksilla voidaan vuositasolla saavuttaa noin 2M€:n säästö. Kuluvalle vuodelle voidaan saavuttaa noin 40.000 euron säästö, kuin erityismaksuluokka poistetaan ja virkistysvapaiden myöntämistä tarkennetaan.

Toimivalta

hallintosääntö 18 §

Esittelijä	Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysterveyst Kallimo Kati
Päätösehdotus	Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta päättää hyväksyä liitteen mukaisen Keski-Suomen hyvinvointialueen omaishoidon tuen myöntämisperusteet 1.9.2025 alkaen.

Asian kokouskäsittely:

Vastuualuejohtaja Tuija Koivisto esitteli asiaa kokouksessa klo 13.40-13.53.

Keskustelun edetessä Hanna Hautamäki teki pohjaesityksestä poikkeava muutosesitys:

”Esitän, että omaishoidontuen myöntämisen perusteisiin pyydetään lausunnot ainakin yksilöasiainjaostolta, vanhus- ja vammaisneuvostolta sekä omaishoitajien järjestökentältä ja tehdään vaikutusten arviointi. Tämä on aiemmin ollut sovittu käytäntö, josta on nyt poikettu ilman hyvää syytä. Omaishoidon myöntämisen perusteet tuodaan vasta sen jälkeen päätettäväksi lautakuntaan.”

Lautakunnan keskustelun jälkeen puheenjohtaja totesi, että lautakunta kannattaa muutosesitystä yksimielisesti.

Päätös	Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta hyväksyi muutosesityksen yksimielisesti ja palautti asian valmisteluun.
--------	--

Asian käsittelyn jälkeen Tiina Hilpinen poistui kokouksesta klo 14:18. Päätöksenteon jälkeen kokouksessa pidettiin tauko klo 14:18-14:27.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta	§ 6	20.08.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025
2373/05.00.00/2024

Valmistelija vastuualuejohtaja Tuija Koivisto, p. 040 513 5821

Selostus asiasta Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta on päättänyt 20.8.2025 §6 palauttaa asian valmisteluun ja pyytänyt asiaan lisäselvityksiä. Asiaan liittyen on pyydetty lausunnot hyvinvointialueen yksilöasiain jaostolta, vanhus- ja vammaisneuvostolta sekä kannanotto omaishoitajajärjestöiltä. Lausunnot ovat asian liitteenä. Lisäksi yhteisen lausunnon on antanut Viitasaaren ja Pihtiputaan vammaisneuvostot.

Vaikuttamistoimielimien ja järjestöjen kannanotoissa omaishoidontuen myöntämisperusteiden tiukentamista vastustetaan, koska tämän katsotaan kaventavan tuen saantia ja lisäävän raskaampien ja kalliimpien palvelujen tarvetta.

Vastauksissaan lausunnonantajat toteavat, että omaishoito säästää merkittävästi yhteiskunnan varoja, siirtää raskaampien palvelujen tarvetta ja on inhimillisempi vaihtoehto laitokselle. Omaishoitajuus perustuu usein rakkauteen ja velvollisuuteen – pienikin tuki vahvistaa arvostusta ja jaksamista.

Lausunnonantajat katsoivat kuitenkin, että erityismaksuluokasta on perusteltua luopua, samoin palvelusetelistä virkistysvapaiden järjestämisessä. Myös sijaisomaishoidon palkkion muuttaminen vuorokausiperusteiseksi saa lausunnonantajien hyväksynnän.

Hyvänä uudistuksena lausunnoissa nähtiin, että esitettyihin omaishoidon tuen myöntämisen perusteisiin on lisätty myöntämisperusteet työikäisten omaishoidon tukeen ja hoitopalkkioluokkiin (18–64-vuotiaat). Lisäksi todettiin, ettei alle 18 vuotiaiden osalta kriteereitä saa tiukentaa.

Virkistysvapaiden osalta ehdotetaan selkeitä mallisääntöjä vapaapäivien määrään palkkioluokittain.

Yksilöasiainjaosto toteaa, että omaishoidon tukeen esitettyjen muutosten arvioinnissa on huomioitava esitettyjen muutosten vaikutuksia myös yksilöllisiin asiakkaiden palvelutarpeisiin ja niihin vastaamiseen. Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi osoittaa asiakkaan yksilöllisen avun ja tuen tarpeen hänen toimintakykynsä huomioon ottaen. Todettu asiakkaan palvelutarve tarkoittaa hyvinvointialueelle velvollisuutta

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta	§ 6	20.08.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

järjestää asiakkaalle kiireellisissä tilanteissa välttämättömät ja muilta osin riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

Yksilöasiainjaosto toteaa lisäksi, että sosiaalipalveluiden osalta merkityksellistä on huomioida myös asiakkaan läheisten saama tuki. Tuen järjestäminen sosiaalihuollon asiakkaan läheisille on kirjattu sosiaalihuoltolakiin sekä asiaa koskettavaan erityislainsäädäntöön

Yksilöasiainjaosto pitää tärkeänä jatkossa on huomioida, että omaishoidon tuen kokonaisuudesta vastaavan työntekijän on harkintavaltansa mukaista päätöstä tehdessään osallistettava myös muiden palveluiden vastuullisia työntekijöitä etsimään ratkaisua asiakkaan palvelutarpeeseen vastaamiseen. Tämä vaatii monialaista palvelutarpeen arviointia, integraatiota ja joustavia toimintatapoja asiakkaan asiassa toimimisessa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että omaishoidon tuesta vastaava työntekijä ei voi kielteistä määrärahapäätöstä tehdessään olla ottamatta kantaa siihen, miten omaishoidon tuen tarpeessa oleva henkilö tulee autetuksi muilla palveluilla.

Lisäksi yksilöasiainjaosto toteaa, että myöntämisperusteisiin on esitetty muutoksia sijaishoitajan palkkionmaksuun siten, että sijaishoitajan palkkio maksetaan jatkossa toteutuneiden vuorokausien mukaan ja palkkio maksetaan vuorokausiperusteisesti. Sinällään esitys on kannatettava. Esitetyissä muutoksissa todetaan kuitenkin myöhemmin, että harkinnanvaraisten vapaiden myöntäminen tapahtuisi päivinä. Johdonmukaista olisi tässäkin kohtaa esitystä kirjata vapaat molempiin muutosesityksiin vuorokausina.

Yksilöasiainjaosto katsoo, että omaishoidon tuen määrärahaan esitettävät muutokset ja tältä osin tiukennettavat kriteerit olisi suositeltavaa kohdentaa uusiin omaishoidontuen hakemuksiin, jolloin palvelun myöntämisen perusteiden tiukentamisen mahdolliset vaikutukset todentuvat hitaammin, ja niihin on tänä aikana mahdollista vaikuttaa muilla keinoin. Lasten omaishoidon tukeen kohdistuviin myöntämisen tiukentamisen perusteisiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Lisäksi myöntämisperusteisiin liittyen tuli yksittäinen kannanotto, jossa ehdotettiin palkkion alentamisperusteisiin tiukennuksia.

Yhteenveto lisäselvitysten pohjalta

Annetuissa kannanotoissa ja lausunnoissa yleisesti katsotaan, että omaishoidon tuki palvelu säästää muiden palvelujen kustannuksissa. Näin voitaneen yksilötasolla todetakin. Kuitenkaan alueellisesti tai kansallisesti ei voida todeta kausaliteettia esimerkiksi omaishoidon peittävyiden ja

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta	§ 6	20.08.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

muiden sosiaalipalvelujen käytön tai sosiaalipalvelujen nettokäyttökustannusten toteutumisen välillä.

Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajille annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Tuen myöntäminen ja palveluiden järjestäminen edellyttää palvelutarpeen arviointia. Asiakkaalle järjestetään hänen palvelutarpeensa mukaiset palvelut ja hänen läheistään tuetaan kuten lainsäädäntö edellyttää.

Liitteenä olevassa Omaishoidon tuen toimintaohje ja myöntämisen perusteet 1.11.2025 alkaen ei alle 18 vuotiaiden asiakkaiden omaishoidon tuen myöntämisperusteisiin esitetä muuta muutosta kuin että omaishoidon tuen 2. hoitopalkkioluokan myöntämiseen siten, että avun tarvetta tulee olla viidessä päivittäisessä toiminnossa aiemman neljän toiminnon sijaan.

Omaishoidon tuen palkkiota voidaan alentaa vain jos muiden palvelujen käyttö vähentää hoidon sitovuutta merkittävästi.

Omaishoitajalle järjestettävät lakiin perustuvat vapaat ovat vuorokausikohtaisia. Esimerkiksi, jos vapaa alkaa maanantaina klo 13, yksi vuorokausi täyttyy tiistaina klo 12:59. Näiden lakisääteisten vapaiden lisäksi omaishoitoa voidaan tukea omaishoitoperheen kokonaistilanteen arvioon ja harkintaan perustuen harkinnanvaraisilla lisäpäivillä tai asiointi- ja virkistysvapailta, joita kohdennetaan erityisesti raskaisiin omaishoitotilanteisiin. Harkinnanvaraisten vapaiden määrää ei ole tarkoituksenmukaista yksityiskohtaisesti määritellä. Asiointi- ja virkistysvapaa puolestaan turvaa omaishoitajan mahdollisuutta huolehtia välttämättömästä asioinnista, kuten kaupassa käynnistä tai apteekkiasioinnista ja ne myönnetään asiakkaalle yksittäisinä tunteina. Harkinnanvaraisten vapaiden osalta on tarkoituksenmukaisempaa puhua hoitopäivistä, koska asiakasmaksu määrittyy hoitopäivien mukaan.

Johtopäätökset

Hyvinvointialueen taloudellinen tilanne on syntyneiden alijäämien ja hyvinvointialueen rahoituksen vuoksi erittäin haasteellinen. Keski-Suomen hyvinvointialue on asetettu arviointimenettelyyn. Vuoden 2026 talousarviossa ikääntyneiden ja vammaisten palvelujen vastuualueelle asetettu talousarviokehys edellyttää huomattavien säästötoimien esittämistä ja toteuttamista vastuualueen menokohdista.

Vuodelle 2026 valtionrahoituksessa osoitetaan omaishoidon ja perhehoidon palkkiotason nostamiseen 0,772M€:a lisärahoitusta.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta	§ 6	20.08.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

Lausuntokierroksella olleen lakiluonnoksen mukaan alin omaishoidon palkkio on nousemassa noin 12,15%:a eli palkkio on nousemassa 472,15€/kk -> 530€/kk. Muiden palkkioluokkien indeksikorotus ei ole tässä vaiheessa tiedossa. Tiedossa oleva omaishoidon tuen palkkioihin tuleva merkittävä korotus tarkoittaa, että nykyisillä omaishoidon tuen peittävyyksillä valtion lisärahoitus riittää kattamaan korotuksen kustannuksista alle puolet.

Taloudellisen tilanteen edellyttäessä alijäämien merkittävää kattamista ei talousarvioon voida esittää palkkiotason korotukset huomioivaa lisärahoitusta nykyisillä palvelukattavuuksilla. Omaishoidon tuen kattavuuden tavoitteellinen alentaminen myöntämisperusteiden tarkentamisella on siten välttämätöntä.

Omaishoidon tuen uudet myöntämisperusteet koskevat 1.11.2025 tai sen jälkeen tulevia uusia hakemuksia. Sijaisomaishoitoa koskevat muutokset tulevat voimaan 1.1.2026. Jo myönnetty omaishoidon virkistysvapaan palvelusetelit ovat voimassa 31.12.2025 asti. Omaishoidon tuen piirissä olevien osalta uudet myöntämisperusteet huomioidaan vuosittaisen omaishoidon suunnitelman päivittämisen yhteydessä. Palkkiot tarkistetaan 1.1.2026 alkaen sosiaali- ja terveysministeriön ilmoittamilla tarkistusperusteilla.

Toimivalta

Hallintosääntö § 18

Esittelijä	Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysterveyst Kallimo Kati
Päätösehdotus	Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta päättää hyväksyä Keski-Suomen hyvinvointialueen omaishoidon tuen myöntämisperusteet 1.11.2025 alkaen.
Päätös	
Liitteet	Liite 1 Yksilöasiainjaoston lausunto omaishoidon tuen myöntämisen perusteista Liite 2 Keski-Suomen hyvinvointialueen vanhusneuvoston lausunto 28.8.2025 omaishoidon tuen myöntämisen perusteet Liite 3 Keski-Suomen hyvinvointialueen vammaisneuvoston lausunto 28.8.2025 omaishoidon tuen myöntämisen perusteet

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta
Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

§ 6

20.08.2025

08.10.2025

- Liite 4 Viitasaaren ja Pihtiputaan vammaisneuvoston lausunto 28.8.2025 omaishoidon myöntämisen perusteisiin
- Liite 5 Omaishoitajajärjestöjen kannanotto 19.9.2025, Keski-Suomen hyvinvointialueen omaishoidon tuen myöntämisen perusteet
- Liite 6 Omaishoidon tuen toimintaohje ja myöntämisen perusteet 1.7.2025 alkaen

Vanhusneuvosto § 38 19.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden 08.10.2025
lautakunta

30

Läsnäolo- ja puheoikeuksien lisääminen vanhusneuvoston kokouksiin

Vanhusneuvosto 19.09.2025 § 38

Valmistelija palvelujohtaja Nina Peränen, p. 050 594 6783

Selostus asiasta **Yleistä**

Aluehallituksen kokouksessa 13.5.2025 § 150 hyväksytyssä toimintasäännössä mainitaan puhe- ja läsnäolo-oikeus lautakuntien edustajille.

Toimivalta

Hallintosääntö § 27
Toimintasääntö §3

Esittelijä Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus Vanhusneuvosto pyytää hyvinvoinnin ja terveyden lautakuntaa sekä turvallisuuslautakuntaa nimeämään edustajansa vanhusneuvostoon.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025
1471/00.02.05.01/2025

Valmistelija hallintosihteeri, Tiina Hilpinen p. 040 487 8294

Selostus asiasta **Yleistä**

Keski-Suomen hyvinvointialueen vanhusneuvosto on päättänyt 19.9.2025 §38 pyytää hyvinvoinnin ja terveyden lautakuntaa nimeämään edustajansa vanhusneuvostoon. Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan nimeämällä

Vanhusneuvosto § 38 19.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden 08.10.2025
lautakunta

edustajalla tulee olemaan puhe- ja läsnäolo-oikeus vanhusneuvoston kokouksissa.

Toimivalta

Hallintosääntö § 18

Esittelijä Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysterveyst Kallimo Kati

Päätösehdotus Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta nimeää edustajansa Keski-Suomen hyvinvointialueen vanhusneuvostoon.

Päätös

Vammaisneuvosto § 49 18.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden 08.10.2025
lautakunta

31

Läsnäolo- ja puheoikeuksien lisääminen vammaisneuvoston kokouksiin

Vammaisneuvosto 18.09.2025 § 49

Valmistelija palvelujohtaja Nina Peränen, p. 050 594 6783

Selostus asiasta **Yleistä**

Vammaisneuvoston toimintasäännön §3 mukaan vammaisneuvosto voi kutsua asiantuntijoita kokouksiinsa. Puhe- ja läsnäolo-oikeus on lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden sekä turvallisuuslautakunnan nimeämällä edustajilla.

Palvelupäällikkö Elina Hienola on ollut kaudella 2023-2025 vammaispalveluiden edustajana vammaisneuvostossa läsnäolo- ja puheoikeudella.

Toimivalta

Hallintosääntö § 28
Toimintasääntö § 4

Esittelijä Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus Vammaisneuvosto

1) myöntää läsnäolo- ja puheoikeuden palvelupäällikkö Elina Hienolalle vammaisneuvoston kokouksiin valtuustokaudelle 2025-2029 sekä
2) pyytää hyvinvoinnin ja terveyden lautakuntaa sekä turvallisuuslautakuntaa nimeämään edustajansa vammaisneuvostoon.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025
1441/00.00.01/2025

Vammaisneuvosto § 49 18.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden 08.10.2025
lautakunta

Valmistelija hallintosihteeri, Tiina Hilpinen p. 40 487 8294

Selostus asiasta **Yleistä**

Keski-Suomen hyvinvointialueen vammaisneuvosto on päättänyt 18.9.2025 § 49 pyytää hyvinvoinnin ja terveyden lautakuntaa nimeämään edustajansa vammaisneuvostoon. Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan nimeämällä edustajalla tulee olemaan puhe- ja läsnäolo-oikeus vammaisneuvoston kokouksissa.

Toimivalta

Hallintosääntö § 18

Esittelijä Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveyspalvelut Kallimo Kati

Päätösehdotus Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta nimeää edustajansa Keski-Suomen hyvinvointialueen vammaisneuvostoon.

Päätös

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

32

Vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan tilannekatsaus

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025
1536/00.01.02.01/2025

Valmistelija vastuualuejohtaja Tuija Koivisto p. 040 513 5821, palvelujohtaja Päivi Junnilainen p. 040 533 5729 ja palvelupäällikkö Elina Hienola p. 050 331 2737

Selostus asiasta

Yleistä

Vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään eri tavoin Keski-Suomen maakunnan alueella. Uudessa 1.1.2025 voimaan tulleessa vammaispalvelulaissa (675/2023) korostuu vahvasti lakien ensisijaisuusjärjestys. Tämän vuoksi Keski-Suomen hyvinvointialueella on tarkasteltu kuntien kanssa vuonna 2023 laadittuja sopimuksia aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä ja ne on irtisanottu päättymään 30.9.2025. Tarkoituksena on neuvotella kuntien kanssa uusi sopimus, joka vastaa ensisijaisen perusopetuslain järjestämisvelvoitteisiin. Kuntakohtaisia neuvotteluja on käyty toukokuusta 2025 lähtien.

Vammaispalvelulain 2 §:n mukaan vammaisen henkilön palvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain, terveydenhuoltolain, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvetaista annetun lain, varhaiskasvatuslain, perusopetuslain tai muun ensisijaisen lain perusteella. Vammaispalvelulain perusteella järjestetään palveluita vain, jos muussa laissa tarkoitetut palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä.

Perusopetuslain (628/1998) 48 b §:n mukaan kunta voi järjestää ja hankkia ko. lain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa. Jos kunta järjestää tai hankkii ko. lain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa, tulee sitä tarjota kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta 20 c ja 20 i §:ssä tarkoitettuille oppilaille kunnan päättämässä laajuudessa.

Lautakunnalle esitetään kokouksessa tilannekatsaus aamu- ja iltapäivätoiminnasta ja kuntien kanssa käytävistä sopimusneuvotteluista.

Toimivalta

Hallintosääntö 18 §

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

Esittelijä	Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysterveyst Kallimo Kati
Päätösehdotus	Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta merkitsee asian tiedoksi.
Päätös	

Vammaisneuvosto	§ 7	16.01.2025
Vammaisneuvosto	§ 18	20.03.2025
Vammaisneuvosto	§ 36	19.05.2025
Vammaisneuvosto	§ 51	18.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

33

Keski-Suomen hyvinvointialueen vammaisohjelma 2025-2029

Vammaisneuvosto 16.01.2025 § 7

Valmistelija palvelujohtaja Nina Peränen, p. 050 594 6783

Selostus asiasta **Yleistä**

Suomi on ratifioinut YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen jo vuonna 2016. Sopimuksella taataan vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet. Sopimus sitoo kaikkia viranomaisia, myös kuntia ja hyvinvointialueita.

Useat hyvinvointialueet ovat laatineet kuntien tapaan vammaispoliittisia ohjelmia, joiden valmistelussa on vammaisneuvostolla tärkeä rooli. Vammaispoliittisella ohjelmalla on tarkoitus linjata toimenpiteet, joilla vahvistetaan vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista ja sen sisältö tulee pohjata YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimukseen.

Vammaispoliittisen ohjelman laadinta käynnistetään hyvinvointialueella vuoden 2025 alussa ja se laaditaan yhteistyössä palvelutuotannon kanssa.

Vammaispoliittisen ohjelman etenemistä seurataan vammaisneuvoston kevään kokouksissa.

Vaikutusten ennakkoarvointi

Vammaispoliittisen ohjelman tarkoitus on taata vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen.

Toimivalta

Hallintosääntö § 28
Toimintasääntö § 2

Esittelijä Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Vammaisneuvosto	§ 7	16.01.2025
Vammaisneuvosto	§ 18	20.03.2025
Vammaisneuvosto	§ 36	19.05.2025
Vammaisneuvosto	§ 51	18.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

Päätösehdotus Vammaisneuvosto merkitsee tiedoksi vammaispoliittisen ohjelmatyön käynnistämisen ja nimeää työryhmään omat edustajat.

Asian kokouskäsittely:

Vammaisneuvosto valitsee työryhmän jäseneksi keskuudestaan vammaispoliittisen ohjelmatyön työryhmään viisi henkilöä: Jarkko Manninen, Satu-Maria Virtanen, Varpu Pöyhönen, Jan Hänninen, Tiina Talso.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Vammaisneuvosto 20.03.2025 § 18

Valmistelija järjestämispäällikkö Jarna Virtanen, p. 040 542 0875

Selostus asiasta **Yleistä**

Kuulemme vammaisohjelman tilannekatsauksen.

Toimivalta

Hallintosääntö § 28
Toimintasääntö § 2

Esittelijä Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus Vammaisneuvosto kuulee vammaisohjelman esittelyn tilannekatsauksen ja evästää valmistelijoita.

Asian kokouskäsittely:

Järjestämispäällikkö Jarna Virtanen esitteli asian kokouksessa klo 14:25-49.

Vammisneuvosto evästi vammaisohjelman laadintaan seuraavia asioita:

Vammaisneuvosto	§ 7	16.01.2025
Vammaisneuvosto	§ 18	20.03.2025
Vammaisneuvosto	§ 36	19.05.2025
Vammaisneuvosto	§ 51	18.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

- Tavoitteissa tulisi näkyä vahvemmin kumppanuus ja yhdyspintatyö. "Hyvä arki" -tavoitetta ei saavuteta ilman tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa.
- Ohjelmassa huomioitava kunnissa tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ.
- Elämänkaari näkökulman huomioiminen; mitä erityiskysymyksiä vammaispalveluiden näkökulmasta huomioitava eri elämänvaiheissa.
- Osa-työkykyisyysasian lisääminen ohjelmaan
- Vammaisneuvosto näkee, että vammaisohjelman pohja ja luonnos ovat hyviä

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Vammaisneuvosto 19.05.2025 § 36

Valmistelija järjestämispäällikkö Jarna Virtanen, p. 040 542 0875
palvelujohtaja Nina Peränen, p. 050 594 6783

Selostus asiasta **Yleistä**

Kuulemme ohjelman tilannekatsauksen

Toimivalta

Hallintosääntö § 28
Toimintasääntö § 2

Esittelijä Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus Merkitään vammaisohjelman tilannekatsaus tiedoksi

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Asiaa kokouksessa esitteli Jarna Virtanen.

Vammaisneuvosto	§ 7	16.01.2025
Vammaisneuvosto	§ 18	20.03.2025
Vammaisneuvosto	§ 36	19.05.2025
Vammaisneuvosto	§ 51	18.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

Vammaisneuvosto 18.09.2025 § 51

Valmistelija järjestämispäällikkö Jarna Virtanen, p. 040 542 0875
palvelujohtaja Nina Peränen, p. 050 594 6783

Selostus asiasta **Yleistä**

Vammaisneuvosto kuulee vammaisohjelman valmistelun tilannekatsauksen.

Toimivalta

Hallintosääntö § 28
Toimintasääntö § 2

Esittelijä Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus Vammaisneuvosto kuulee vammaisohjelman tilannekatsauksen ja evästää tarvittaessa valmistelijoita.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin. Vammaisneuvosto kuuli vammaisohjelman tilannekatsauksen ja antoi seuraavat kommentit:

Vammaisneuvosto pitää hyvänä vammaisohjelman sisältöä, ohjelmassa vammaisen henkilö nähdään kokonaisena yhteiskunnan jäsenenä.

Vammaisneuvosto toivoo, että hyvinvointialueen vammaisohjelma kannustaa myös kuntia laatimaan omat vammaisohjelmansa. Valmis vammaisohjelma lähetetään tiedoksi jokaiseen kuntaan.

Vammaisneuvosto haluaa seurata vammaisohjelman toimeenpanoa ja arviointia seuraavissa kokouksissaan.

Vammaisneuvosto	§ 7	16.01.2025
Vammaisneuvosto	§ 18	20.03.2025
Vammaisneuvosto	§ 36	19.05.2025
Vammaisneuvosto	§ 51	18.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

2927/00.01.01.01/2024

Valmistelija järjestämispäällikkö Jarna Virtanen, p. 040 542 0875
palvelujohtaja Nina Peränen, p. 050 594 6783

Selostus asiasta

Yleistä

Vammaisohjelma on Keski-Suomen hyvinvointialueen strateginen asiakirja, jonka tavoitteena on turvata vammaisten henkilöiden asema ja oikeudet kaikissa hyvinvointialueen palveluissa ja toiminnoissa.

Ohjelma kokoaa yhteen keskeiset periaatteet ja toimenpiteet, joiden pohjalta hyvinvointialue kehittää toimintaansa siten, että se edistää vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja hyvinvointia. Vammaisohjelma kattaa kaikki hyvinvointialueen palvelut ja toiminnot, ja se toimii koko organisaation toimintaa ohjaavana strategisena työkaluna.

Vammaisohjelmaa hyödynnetään yhdyspintatyössä kuntien ja muiden kumppaneiden, kuten järjestöjen ja seurakuntien kanssa. Ohjelma toimii suunnannäyttäjänä eri osapuolille vammaisten henkilöiden aseman ja oikeuksien parantamiseen.

Valmisteluprosessi

Ohjelman valmisteluun on osallistunut laaja joukko alueellisia toimijoita ja asiantuntijoita. Hyvinvointialueen vammaisneuvostosta on ollut neljä jäsentä mukana ohjelman työryhmässä. Lisäksi prosessissa on kuultu hyvinvointialueen toimielimiä, vammaisjärjestöjä, henkilöstöä ja vammaispalveluiden asiakkaita.

Vanhus- ja vammaisneuvostot käsittelevät vammaisohjelman syyskuun kokouksissaan.

Vammaisohjelmaluonnos on esityslistan liitteenä.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta kuulee vammaisohjelman valmistelun tilannekatsauksen ja antaa lausunnon ohjelmaan. Lausuntoluonnos on esityslistan liitteenä.

Vaikutusten ennakoarviointi

Vammaisneuvosto	§ 7	16.01.2025
Vammaisneuvosto	§ 18	20.03.2025
Vammaisneuvosto	§ 36	19.05.2025
Vammaisneuvosto	§ 51	18.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

Vammaispoliittisen ohjelman tarkoitus on taata vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen.

Toimivalta

Hallintosääntö § 18

Esittelijä Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysterveyst Kallimo Kati

Päätösehdotus Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta antaa lausuntonsa vammaisohjelmaan.

Päätös

Liitteet

Liite 7 Vammaisohjelma 2025-2029

Liite 8 Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan lausunto hyvinvointialueen vammaisohjelmaan

Vammaisneuvosto	§ 54	18.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta		08.10.2025

34**Tuotantotapa-analyysi - vammaisten asumispalvelut**

Vammaisneuvosto 18.09.2025 § 54

Valmistelija	Järjestämispäällikkö Jarna Virtanen p. 040 542 0875
--------------	---

Selostus asiasta	Yleistä
------------------	----------------

Tuotantotapa-analyysi on sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämisen työkalu, joka kokoaa yhteen tietoa palvelutuotannon nykytilasta sekä ennakoii tulevia kehityskulkuja ja muutostoimia. Sen avulla tuotetaan vertailukelpoista tietoa eri tuotantotavoista päätöksenteon tueksi ja määritellään johtopäätöksiä sekä toimenpidesuosituksia palvelujen kehittämiseksi. Tuotantotapa-analyysia pilotoidaan hyvinvointialueella vammaisten asumispalveluissa.

Analyysi tarkastelee erityisesti toimintaympäristön muutoksia, markkinoita ja kustannuksia sekä asiakastarpeita ja asiakasmääriä.

Prosessi on toteutettu osallistavasti: siihen on osallistettu mm. viranhaltijoita, henkilöstöä, vammaisjärjestöjä, luottamushenkilöitä, lautakuntia sekä vammaisneuvosto. Lisäksi mukana ovat olleet palveluntuottajat, joiden näkemyksiä on kerätty tapaamisissa ja kyselyissä, ja valmistelua on tehty yhdessä ohjausryhmän kanssa.

Kokouksessa esitellään analyysin keskeisiä tuloksia ja suosituksia.

Toimivalta

Hallintosääntö § 28

Esittelijä	Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina
------------	--

Päätösehdotus	Vammaisneuvosto merkitsee esittelyn tiedoksi
---------------	--

Asian kokouks käsittely:

Järjestämispäällikkö Jarna Virtanen esitteli asian kokouksessa klo 14.40-15.00.

Heikki Kiviniemi poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 14.49.
Anna-Maria Koskelo poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 14.52.

Vammaisneuvosto § 54 18.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden 08.10.2025
lautakunta

Esitysmateriaali Tuotantotapa-analyysistä liitetään pöytäkirjan liitteeksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Jarna Virtanen poistui kokouksesta päätöksenteon jälkeen klo 15.06.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.13

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025
1455/00.01.01.01/2025

Valmistelija Järjestämispäällikkö Jarna Virtanen p. 040 542 0875

Selostus asiasta **Yleistä**

Tuotantotapa-analyysi on sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämisen työkalu, joka kokoaa yhteen tietoa palvelutuotannon nykytilasta sekä ennakoitavia kehityskulkuja ja muutostoimia. Sen avulla tuotetaan vertailukelpoista tietoa eri tuotantotavoista päätöksenteon tueksi ja määritellään johtopäätöksiä sekä toimenpidesuosituksia palvelujen kehittämiseksi. Tuotantotapa-analyysia pilotoidaan hyvinvointialueella vammaisten asumispalveluissa.

Analyysi tarkastelee erityisesti toimintaympäristön muutoksia, markkinoita ja kustannuksia sekä asiakastarpeita ja asiakasmääriä.

Prosessi on toteutettu osallistavasti: siihen on osallistettu mm. viranhaltijoita, henkilöstöä, vammaisjärjestöjä, luottamushenkilöitä, lautakuntia sekä vammaisneuvosto. Lisäksi mukana ovat olleet palveluntuottajat, joiden näkemyksiä on kerätty tapaamisissa ja kyselyissä, ja valmistelua on tehty yhdessä ohjausryhmän kanssa.

Kokouksessa esitellään analyysin keskeisiä tuloksia ja suosituksia.

Vammaisneuvosto käsittelee tuotantotapa-analyysin syyskuun kokouksessaan.

Toimivalta

Hallintosääntö § 18

Vammaisneuvosto § 54 18.09.2025
Hyvinvoinnin ja terveyden 08.10.2025
lautakunta

Esittelijä Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysterveyst Kallimo Kati

Päätösehdotus Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta merkitsee asian tiedoksi.

Päätös

Liitteet
Liite 9 Ei-julkinen asiakirja

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

35

Ensihoidon palvelutasopäätös 2025-2027

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025
1336/00.02.04.02/2025

Valmistelijat Ensihoitopäällikkö Anssi Aunola p. 040 832 1510 ja
Ensihoidon yllälikööri Tomi Kavasmaa p. 050 564 1824

Selostus asiasta Ensihoidon palvelutasopäätöksen sisällöstä, sekä ensihoitopalvelun tavoitteista ja tehtävistä säädetään Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ensihoitopalvelusta 585/2017.

Asetuksen 4 §:n mukaisesti palvelutasopäätöksessä tulee määritellä ensihoitopalvelun tavoittamisajat yhteistyöalueittain ja muu sisältö ensihoitopalvelun toiminta-alueella. Lisäksi päätöksessä määritellään ensihoitopalvelun järjestämistapa, palvelun sisältö, ensihoitopalveluun osallistuvilta edellytetty koulutus, väestön tavoittamista kuvaavat tavoiteajat yhteistyöalueittain yhdenvertaisesti valmisteltuna, ja muut alueen ensihoitopalvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset seikat.

Palvelutasopäätöksen on perustuttava ensihoitokeskuksen johdolla yhteistyöalueittain valmistettavaan riskianalyysiin. Palvelutasopäätöksessä yhteistyöalueen hyvinvointialueet jaetaan yhden neliökilometrin kokoisiksi soluiksi, jotka luokitellaan riskialuealuokkiin 5 §:ssä säädetyllä tavalla. Alueluokitus perustuu Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) taajamaluokitukseen. Palvelutasopäätöksessä määritellään tehtävien tavoittaminen 7 §:ssä kuvatulla tavalla. Riskianalyysi perustuu Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) pohjautuvaan taajamaluokitukseen, ja edelleen niistä johdettuihin riskialuealuokkiin. Riskianalyysissä on otettava huomioon alueluokituksen lisäksi liikenteelliset seikat, alueen erityiset onnettomuusriskit ja niistä todennäköisesti aiheutuvien henkilövahinkojen määrä sekä muut ensihoitopalvelun kysyntään vaikuttavat tekijät. Palvelutasopäätöksessä on otettava huomioon eri viranomaisten näkökulmat ja riskianalyysit.

Taustaa ensihoidon palvelutasopäätös -asiakirjan valmistelulle

Keski-Suomen ensihoidon palvelutasopäätös on osa hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelmaa. Keski-Suomen hyvinvointialueen ensihoidon palvelutasopäätös on hyväksytty syksyllä 2023 vuosille 2024–2027.

Ensihoidon palvelutasopäätös on keskeisin ensihoitotoimintaa ohjaava asiakirja. Palvelutasopäätöksessä määritetään ensihoitopalvelun järjestämistapa, palvelun sisältö, toimintaan osallistuvilta vaadittava koulutus, väestön

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

tavoittamista kuvaavat tavoiteajat (YTA-tasolla valmistellen) ja muut ensihoitopalvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset seikat.

Palvelutasopäätöksen osana laaditaan riskianalyysi, jossa otetaan huomioon alueluokituksen ja aikatavoitteiden lisäksi ensihoitopalvelun kysyntään ja toimintaan vaikuttavat seikat, joilla on merkitys ensihoitopalvelun ajalliseen tai alueelliseen normaalitilanteesta poikkeavaan kysyntään ja siihen varautumiseen. Huomioitavia osa-alueita ovat esim. liikenteelliset seikat, alueen erityiset onnettomuusriskit sekä niistä todennäköisesti aiheutuvien henkilövahinkojen määrä. Lisäksi on huomioitava maantieteelliset seikat, kuten vesistöt ja ensihoitopalvelun tarpeen kausimuutokset. Myös eri viranomaisten näkökulmat ja riskianalyysit vaikuttavat lopulliseen palvelutasopäätökseen. Ensihoitopalvelu on suunniteltava ja toteutettava yhteistyössä päivystävien terveydenhuollon toimipisteiden kanssa (mukailtu STM:n muistiosta koskien asetusta ensihoitopalvelusta 2017).

Perustelut

Ensihoidon osalta on toiminnan kehittämisen ja talouden hallinnan vuoksi tarpeen päivittää ensihoidon palvelutasopäätös vastaamaan tämänhetkistä tilannetta. Ensihoidon tehtävämäärät ovat laskeneet merkittävästi vuoden 2023 jälkeen hätäkeskuslaitoksen riskinarvio-ohjeen päivityksen jälkeen. Keski-Suomen hyvinvointialueella aloittaa 1.10.2025 sosiaali- ja terveystieteiden tilannekeskus toimintansa, mikä vaikuttaa ensihoidon toimintaan.

Ensihoitopalvelun organisaatiomuutos on saatu vietyä loppuun saakka. Ensihoitopalvelun toiminnallisia ja kehittämismuutoksia on aloitettu suunnittelemaan sekä toteuttamaan kesän 2025 aikana. Ensihoidon palvelutasopäätöksen osalta on valmistelu päivitys. Ensihoidon palvelutasopäätöksen päivityksen myötä ensihoitopalvelu toteutetaan kustannustehokkaammin.

Ensihoidon tärkein tehtävä on hätätilapotilaiden tavoittaminen asetettujen tavoiteaikojen sisällä. Ensihoidon resursointi on ollut tähän asti riippumatonta tarpeen vaihteluun nähden. Ensihoidon tarpeet kuitenkin vaihtelevat vuorokauden aikojen, viikonpäivien ja kuukausien välillä. Lisäksi ensihoitopalvelu odottaa sosiaali- ja terveystieteiden tilannekeskuksen myötä ensihoitoyksiköiden tehtävien määrän edelleen vähenevän merkittävästi. Ensihoidon kustannustehokas järjestäminen edellyttää mahdollisuutta käyttää resursseja dynaamisesti tarpeen mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa ensihoidon kenttäjohtajien toimesta yksiköiden siirtämistä tai valmiuden hyödyntämistä eri paikkoihin ja ensihoitopalvelun esihenkilöiden tekemää resurssien arviointia ja säätämistä tarpeen mukaiseksi. Tässä onnistutaan hyödyntäen kehittyvää tiedolla johtamista ja aikaisempien vuosien kokemuksia tehtävämääristä eri aikoina. Samalla luovutaan yksityisten palveluntuottajien käyttämisestä ensihoitopalvelussa eli koko ensihoitopalvelu tuotetaan omana toimintana, mikä maksimoi resurssiohjauksen mahdollisuudet.

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

Keski-Suomen ensihoito siirtyy kokonaan viranomaisten yhteisen kenttäjohtojärjestelmän (KEJO) sekä kansalliseen ensihoitokertomuksen käyttöön, joiden avulla Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (THL) kokoaa kansallisesti hyvinvointialueille tietoa ensihoidosta. THL:ltä palautuvaa tietoa voidaan analysoida laajemmin hyvinvointialueella sekä hyödyntää toiminnan ohjaamisessa. Ensihoitopalvelun toimintaa tehostetaan ja resurssien operatiivista johtamista sekä hallintaa lisätään.

Lisäksi hallitusohjelmaan on kirjattu, että ensihoitoon liittyvien kuljetusten rahoitusvastuu siirretään kokonaisuudessaan hyvinvointialueille parlamentaarisen monikanavarahoitustyöryhmän ehdotuksen mukaisesti. Kyseisen uudistuksen valmistelu on käynnissä sosiaali- ja terveysministeriössä. Muutos on ollut hyvinvointialueiden ensihoidosta vastaavien lausuntokierrokselle keväällä 2025. Alkuperäinen aikataulu oli vuoden 2026 alusta mutta tämänhetkisen tiedon perusteella muutoksen ajankohta on vuoden 2027 alusta. Monikanavarahoituksen päättymisen vaikutuksia ei voida täysin arvioida vielä tässä vaiheessa.

Talous

Ensihoidon palvelutasopäätöksen ajantasaistamisen ja sosiaali- ja terveyspalveluiden tilannekeskuksen aloituksen myötä saadaan talousarvion vaatimia säästöjä, kun asiakkaiden palveluita päivitetään ja tehostetaan hyvinvointialueen ensihoitopalveluiden toimintaa nykyisestä, jolloin asiakkaalle pystytään järjestämään sekä oikea-aikaisia, että kustannustehokkaita palveluita ja saadaan tehostettua ensihoitopalveluiden resurssien käyttöä. Ensihoidon toiminnan kehittämisen ja toteuttamisen suunnitelma vuoden 2027 loppuun mennessä on vähentää kustannuksia yhteensä 2 miljoonan euron verran. Talousvaikutukset on otettu huomioon laadittaessa ensihoidon talousarviota vuodelle 2026.

Valmistelun aikataulu

Ensihoidon palvelutasopäätöksen käsittelyprosessia ja aikataulua voidaan tarkastella asian käsittelyn yhteydessä kokouksessa. Tavoitteena on, että aluevaltuuston hyväksymä ensihoidon palvelutasopäätös astuisi suunnitelman mukaisesti voimaan 1.1.2026.

Hallintosäännön 18 §:n mukaisesti turvallisuuslautakunta valmistelee esityksen ensihoidon palvelutasopäätöksestä. Turvallisuuslautakunta käsittelee asiaa kokouksessaan 22.10.2025.

Toimivalta asiassa

Hallintosääntö § 18

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

Esittelijä	Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysterveyst Kallimo Kati
Päätösehdotus	Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta toteaa, ettei sillä ole huomautettavaa liitteen mukaiseen ensihoidon palvelutasopäätökseen.
Päätös	
Liitteet	Liite 10 Palvelutaso 2025-27 Hyvaks ensihoito2025

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

36

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan kokoukset syyskaudella 2025

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025
1225/00.01.01.01/2025

Valmistelija	hallintopalvelupäällikkö Jenni Laiho p. 040 669 4640
Selostus asiasta	Hallintosäännön 149 §:n mukaisesti toimitella päätetään kokouksensa ajan ja paikan. Kokous pidetään myös, mikäli puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai enemmistö toimitellimen jäsenistä tekee puheenjohtajalle esityksen kokouksen pitämisestä ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Tällöin puheenjohtaja määrää kokousajan. Puheenjohtaja voi perustellusta syystä peruuttaa kokouksen. Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta on päättänyt kokouspäivät ajalla 1.9. – 31.12.2025 seuraavasti: 17.9.2025 8.10.2025 12.11.2025 17.12.2025 Kokouspäivien lisäksi lautakunnalla on iltakoulut 1.10. ja 5.11.2025. Toimivalta Hallintosääntö 149 §
Esittelijä	Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveystalvet Kallimo Kati
Päätösehdotus	Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta siirtää 12.11.2025 päätetyn kokouspäivän 13.11.2025.
Päätös	

Hyvinvoinnin ja terveyden
lautakunta

08.10.2025

37

Ilmoitusasiat

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 08.10.2025

- Vanhus- ja vammaisneuvostojen jäsenten asettaminen valtuustokaudeksi 2025-2029
- Nuorisovaltuuston jäsenten asettaminen toimikaudelle 2025-2026

Esittelijä

Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveystoimen Kallimo Kati

Päätösehdotus

Merkitään ilmoitusasiat tiedoksi.

Päätös

Liitteet

- Liite 11 Vanhus- ja vammaisneuvostojen jäsenten asettaminen valtuustokaudeksi 2025-2029
- Liite 12 Vanhus- ja vammaisneuvostojen jäsenten asettaminen valtuustokaudeksi 2025-2029
- Liite 13 Nuorisovaltuuston jäsenten asettaminen toimikaudelle 2025-2026